

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

Partneriaeth Dysgu Proffesiynol **Yr Athrofa**
Yr Athrofa Professional Learning Partnership

Trawsnewid Addysg Gyda'n Gilydd Transforming Teaching Together

Y Dysgwr : Pwy ydw i'n ei addysgu?

Cefnogi dysgwyr **MATh**

Partneriaeth Dysgu Proffesiynol **Yr Athrofa**
Yr Athrofa Professional Learning Partnership

AMCANION:

- I ystyried dysgwr Mwy Abl a Thalentog MATH
- Sut i gefnogi dysgwr MATH

**FELLY SUT
FYDDECH CHI'N
DIFFINIO
DYSGWR MATH?**

PAM?

TASG

- Gall y dasg yma gael ei gynnig yn unigol, ond mae e'n well mewn pâr. Nodwch a chytunwch ar ddiffiniadau cryno am bob un o'r geiriau/ymadroddion canlynol:

Dawnus	Talentog	Perfformiad eithriadol	Creadigrwydd	Deallusol
Gallu deallusol	Gallu uchel	Cyrhaeddiad uchel	Cyflawniad uchel	Anelu'n uchel
Eithriadol o ddawnus	Potensial mawr	Gallu eithriadol	Deallusrwydd	Gallu uwch gyfartaledd
Sgil	Tueddfryd	Tueddfryd amlwg	Amlwg/pwysig	Ardderchog
Rhyfeddod	Academaidd	Athrylith		

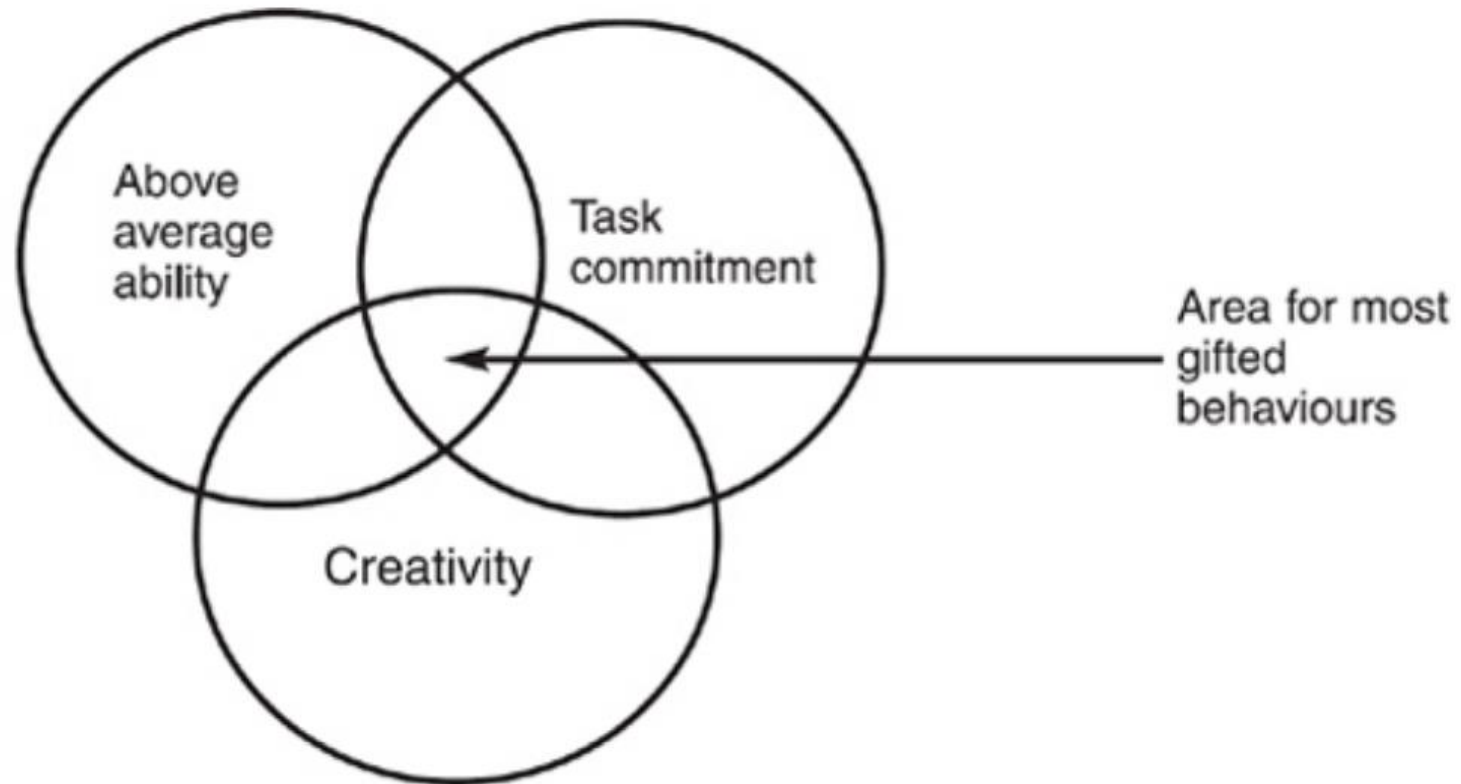
• Giftedness • Talent • Exceptional performance • Creativity • Intellectual • Intellectual capacity • High ability • High attainment • High achievement • High flyer • Exceptionally gifted • Great potential • Exceptional ability • Intelligence • Above-average ability • Skill • Aptitude • Marked-aptitude • Outstanding • Excellent • Prodigy • Academic • Genius

DIFFINIAD MARLAND

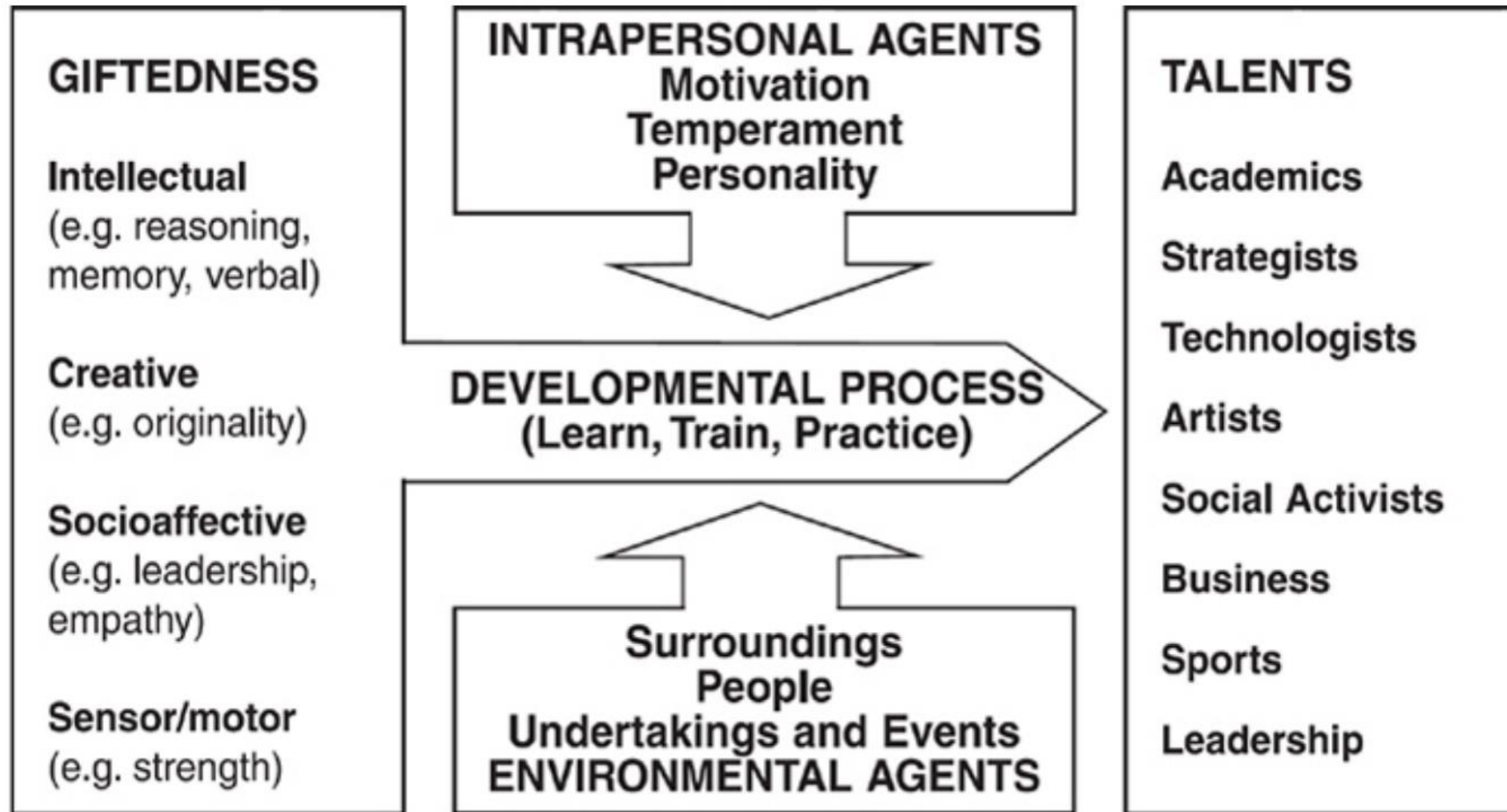
- Gifted and talented children are those identified by professionally qualified persons who, by virtue of outstanding abilities, are capable of high performance. These are children who require differential educational programs and/or services beyond those provided by the regular school program in order to realize their contribution to self and the society. Children capable of high performance include those with demonstrated achievement and/or potential ability in any of the following areas, singly or in combination –
 - • Gallu deallusol cyffredinol:
 - • Tueddfryd academiaidd benodol:
 - • Meddwl creadigol a chynhyrchiol;
 - • Gallu arweinyddol;
 - • Celfyddydau perfformio a gweledol;
 - • Gallu seico-echddygol (psychomotor).

(Marland, 1972)

Figure 2.1 Renzulli's tripartite model of giftedness

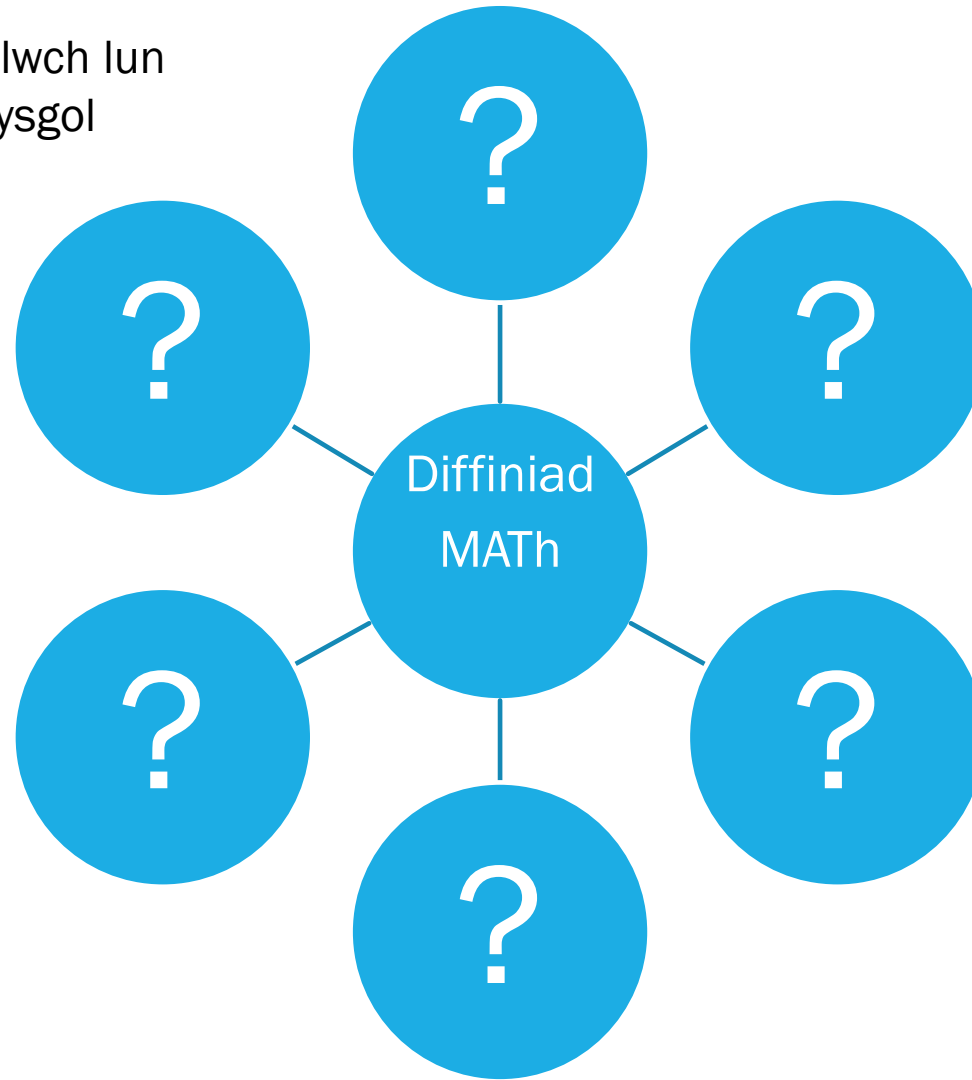

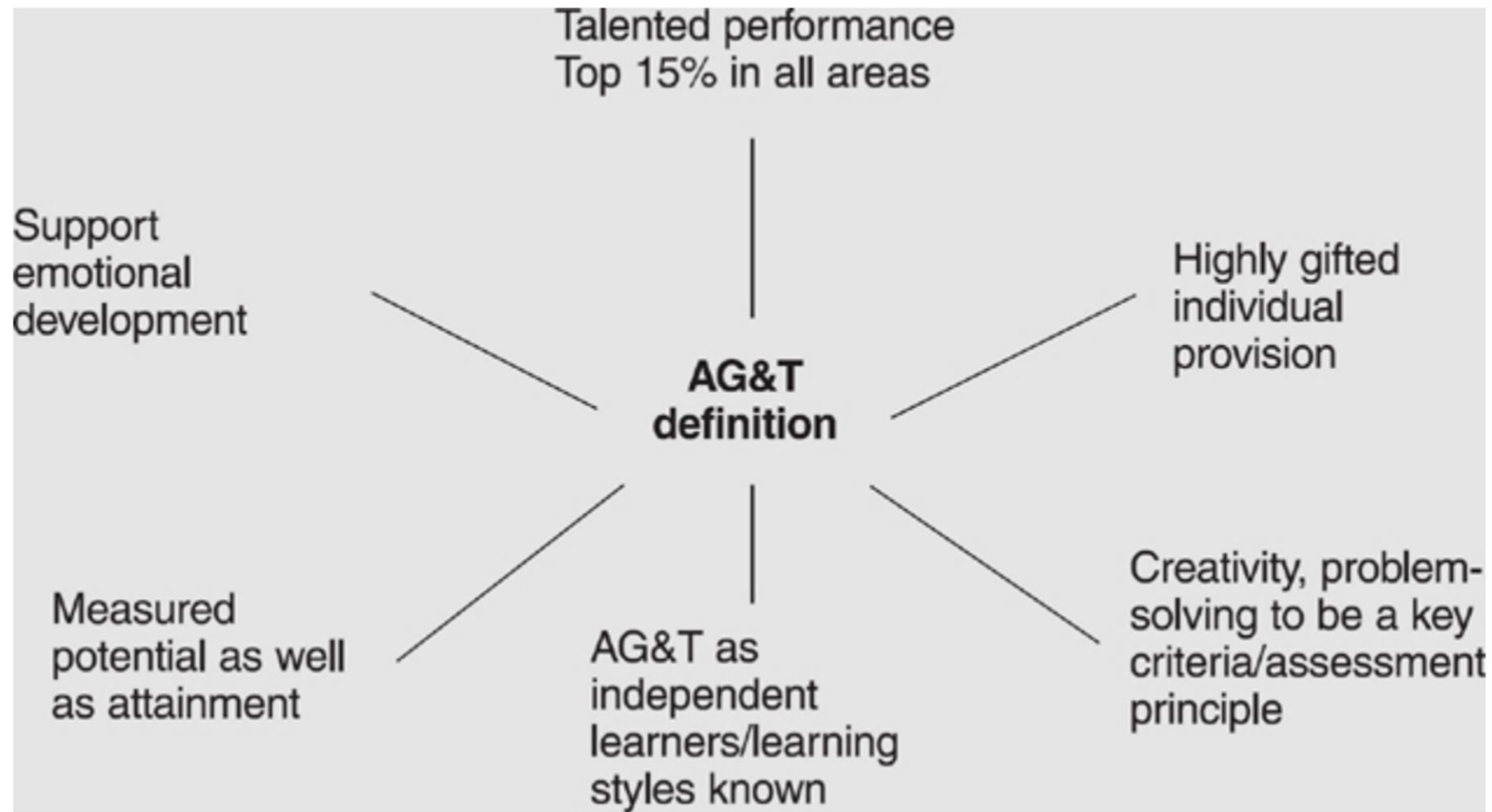
Renzulli, J.S. (1994) 'New directions for the schoolwide enrichment model', *Gifted Education International*, 10(1): 33–6

Adapted from Gagné, F. (2004) 'Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory', *High Ability Studies*, 15(2): 119–47. Reprinted by kind permission of the publisher (Taylor & Francis Group, www.informaworld.com)

Mewn parau cytunwch ar, a labelwch lun
ar gyfansawdd dysgwr MATH o'r ysgol
PAP.

PRINCIPLES OF GOOD PRACTICE

A Framework of Support for Teachers and Children

If inclusionary classrooms are committed to serving all students they must choose to include, both physically and philosophically, even the more extremely gifted children as well as children with the most severe disabilities. This means more for both groups than simply being in attendance in the regular classroom, it means respecting and teaching one's students to respect the unique developmental paths of each individual, no matter how unusual; providing access to a developmentally appropriate curriculum; and providing related support services.

The greatest concerns about educational provision for gifted and talented pupils has related to the coherence and progression of learning. A large amount of provision is inappropriate.

We provide a pullout programme, an accelerated course, an honours class, a special class or some other program with a clever acronym and consider that we have provided adequately for the gifted.

A lot of provision is *ad hoc*:

... fragmentary learning experiences, lacking in complex form, long-range purpose, or clear directionality.

Providing an appropriate, coherent and planned programme for upwards of 30 pupils in a class can be a daunting task and we cannot be expected to do it on our own.

Smith, C. (2005). *Teaching gifted and talented pupils in the primary school: A practical guide*. SAGE Publications Ltd,

ASTUDIAETHAU ACHOS – SUT ALLWN NI GYNORTHWYO EIN DYSGWYR MATH?

Mae ein dull o gyfathrebu gyda'r plant nid yn unig yr hyn rydyn ni'n dweud, er bod rhain yn elfennol bwysig, ond mae e hefyd am y negeseuon tawedog/distaw sydd yn cael eu trosglwyddo.

Astudiaeth Achos

Roedd un dosbarth arsylwais yn astudio Rhyfeloedd Annibyniaeth yr Alban. Roedd Robert yn wybodus tu hwnt am y testun ac roedd e'n awyddus iawn i'r athro wybod hyn. Ond, yn fuan fe ddeallodd nad oedd hyn o gymorth i'r athro iddo fe wybod gormod oherwydd ni ofynnwyd iddo i gyfrannu i'r dosbarth nac ateb cwestiwn. Cadarnhawyd hyn yn gynnar yn y wers pan ddwedodd yr athro, 'Rwyf ti i weld yn gwybod y cyfan am hyn Robert, felly rho dy law lawr a rho gyfle i'r gweddill'. Fe dreuliodd Robert y chwe wythnos ganlynol yn astudio testun roedd e'n ei wybod ac yn ei ddeall yn dda. Does dim amheuaeth iddo ddysgu'r wers werthfawr o'r anfanteision o fod yn geffyl blaen y dosbarth.

MAE'R MODD RYDYN NI'N YMATEB I DDEWISIADAU'R PLANT A'U HYMDRECHION YN BWYSIG. MAE AMBELL ADBORTH YN FWY CADARNHAOL NAC ERAILL. ER MWYN BOD YN GADARNHAOL MAE ANGEN IDDO FOD YN:

- **Ddidwyll/gonest.** Mae hyn yn gallu bod yn ddyrys. Rwy'n cofion myfyriwr yn dod ataf gan ddweud 'Rydw i am fod yn gadarnhaol Meryl, ond mae'r gwaith yma'n wan ac mae angen llawer o waith arno'. Cawsom ni sgwrs hir ar sut rydyn ni'n darparu adborth sydd yn ddidwyll ac yn gadarnhaol. Roedd mwyafrif y drafodaeth yn cwmpasu ar sut i gynorthwyo'r plentyn i ddod i ddyfarniad ei hunan am ei waith.
- **Benodol ac yn eglur, er mwyn i'r disgyblion wybod yn union sut i wella'r gwaith.** Daeth plentyn ataf mewn clwb ar ôl ysgol ataf unwaith gyda stori roedd hi wedi ysgrifennu yn y dosbarth. 'Mae'r athrawes wedi dweud wrthaf am fynd i ffwrdd i feddal sut allai wneud hen yn well, ond dydw i ddim yn gwybod'. Mae adborth amwys yn waeth na dim adborth o gwbl.
- **Yn breifat yn hytrach nac yn gyhoeddus ac osgoi cymharu gydag eraill.** Mae gallu bod yn chwithig (embarrassing) i gael eich llwyddiant neu'ch methiannau wedi eu cyhoeddi yn gyhoeddus. Y gwaethaf, wrth gwrs, yw, pan mae adborth yn gyhoeddus ac yn gymhariaeth. Rwy'n cofio pan roeddwn i yn yr ysgol ble roedd un ferch druan yn cael ei chymharu yn gyson gyda'i chwaer a oedd dwy flynedd yn hŷn.
- **Yn berthnasol i waith neu i'r ymddygiad yn hytrach na'r person.** Yn hytrach na rhoi sylwad bod Rhys yn 'fachgen hyfryd', mae'n fwy cadarnhaol chynorthwyol i gynnig esiampol o'r ymddygiad, fel, 'Roedd Rhys wedi gwneud rhywbeth hyfryd heddiw, fe gynorthwyodd e Bronwen wedi iddi ddisgyn ar y buarth'.

PA FATH O GWESTIYNAU ALLWN NI OFYN AC ANNOG PLANT I OFYN ER MWYN CYNYYDDU LEFEL ANHAWSTER AR GYFER Y PLANT SYDD ANGEN GWEITHGAREDDAU MWY HERIOL? BETH YDYN NI'N EI WYBOD AM GWESTIYNAU?

Y cwestiynau gorau yw'r rhai sy'n:

- Ysgogi plant i'w ateb;
- Nad oes angen ateb cywir, heb gyfyngder
- Annog dysgu dwfn ac ymrwymiad gyda'r broblem
- Mae llawer rhy rhwydd, mewn dosbarth cynradd, i ganfod ein hunain yn disgyn i ystod cyfyng o fathau o gwestiynau. Yn gyffredinol rydyn ni'n ceisio defnyddio'r math cywir o gwestiwn ar yr amser addas. Mae'n bosibl i gategoreiddio'r mathau o gwestiynau i ystod o ffyrdd gwahanol, Ond heddiw rydyn ni'n mynd i edrych ar ddau categorïau eang: **caeëdig** ac **agored**.
- Mae'n bwysig fod plant yn deall natur y cwestiynau a sut mae gwahanol gwestiynau yn gofyn am gwahanol fathau o atebion. Anogwch y dysgwyr i ofyn cwestiynau dyfnach, cwestiynau chwilfrydig drwy drafod yr hyn sy'n gwneud cwestiwn da.

TACSONOMEG BLOOM

■ Mae tacsonomeg Bloom yn dosbarthu meddwl i raddau hierarchaidd yn ôl lefel anhawster. Cynigodd Bloom byddai'r dair lefel cyntaf, gwybodaeth, dealltwriaeth ag amgyffred, yn cynnwys sgiliau trefnu is ac roedd mwy o sialens yn cael ei gynnwys petai dysgwyr yn cael eu gofyn i ymrwymo i'r dair olaf: dadansoddi, synthesis a gwerthuso.

■ Y fantais sydd gan tacsonomeg Bloom dros fframweithiau eraill yw ei fod yn cynnig hierarchaeth o weithgareddau yn hytrach na ystod o weithgareddau ar yr un lefel.

■ [Tasg Tacsonomeg Bloom.docx](#)

ESIAMPL : JAC A'R GOEDEN FFA

Gwybodaeth	(cofio a chadw) Am beth wnaeth Jac gyfnewid ei fuwch?
Amgyffred	(dehongli a dealltwriaeth) Pam wnaeth Jac gael ei hun mewn i drwbwl am gyfnewid y fuwch am y ffa?
Cymhwysiad	(gwneud defnydd o) Beth fyddai eich mam chi'n dweud petai chi'n mynd i siopa gyda £20 a dychwelyd gyda ffa hudolus?
Dadansoddiad	(cymryd rhan) Rhestrwch y cymeriadau yn y stori a'r hyn mae nhw'n gwneud yn y stori.
Synthesis	(gosod at ei gilydd) Petai draig yn byw ar frig y goeden ffa yn hytrach na chawr, sut allai pethau fod yn wahanol?
Gwerthusiad	(barnu ac asesu) Oedd Jac yn arwr neu'n leidr?

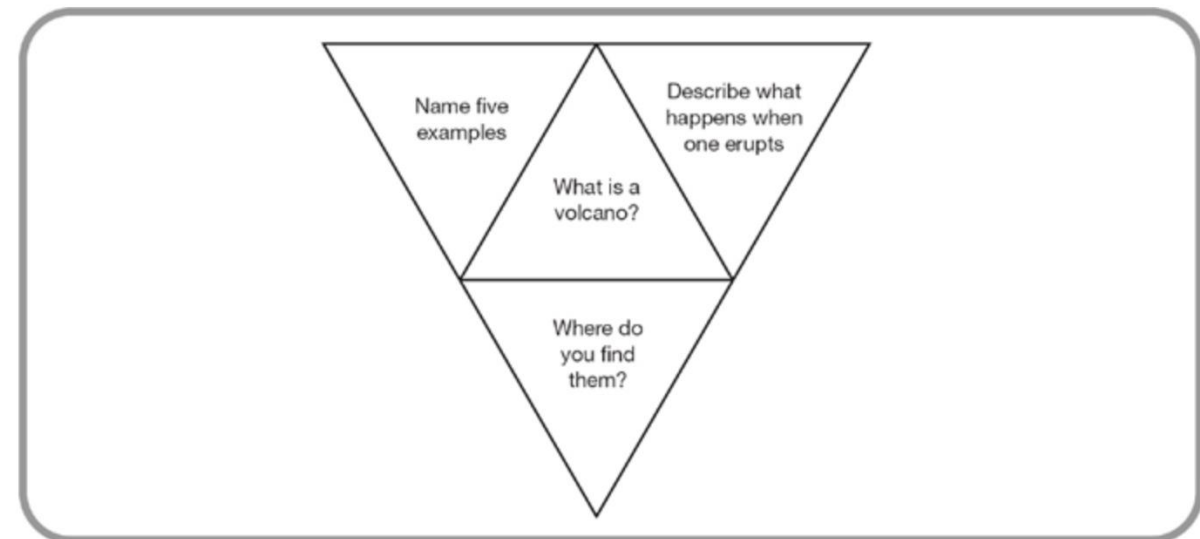
Trionglau Meddwl

Gan ddefnyddio tacsonomeg Bloom, allwn ni hefyd greu trionglau meddwl ar gyfer pob lefel yn y tacsonomeg.

Gall triongl fod ar unrhyw un o'r chwech lefel.

Mae trionglau meddwl yn gallu bod yn fframweithiau defnyddiol i gynorthwyo dysgwyr pan mae'n nhw'n dod ar draws cysyniadau newydd, syniadau neu destunau. Mae pob triongl yn cynnwys yr un mewnbwn gan yr athro hyd nes bod y dysgwyr yn cyfarwydd gyda'r dull.

Diagram 3.1 Example of a knowledge triangle

Triangles can also be created for any level of Bloom's taxonomy (see an example for the topic of volcanoes in [Diagram 3.2](#)). Once pupils have completed their answers they can bring them together to form a thinking hexagon. A completed hexagon provides the whole class with a useful summary of a topic.

BETH SY’N CYNORTHWYO FI I FOD YN DDYSGWR DA?

- Os yw’r thema yn ddiddorol
- Os ydw i’n dysgu am bethau newydd, nid dim ond yn ailadrodd yr hyn rydw i’n gallu ei wneud yn barod a’r hyn rwy’n ei wybod yn barod
- Os ydw i’n cael cyfle i roi mewnbwn i’r gweithgareddau rwy’n eu cyflawni a sut rydw i’n cyflawni nhw.
- Os yw fy marn a’m gwybodaeth yn cael eu gwerthfawrogi.
- Os ydw i’n cael y cyfle i arddangos yr hyn rydw i’n ei wybod yn barod, am y testun cyn i ni ddechrau
- Os mae’r athro yn gofyn i mi gynorthwyo gyda’r paratodau ar gyfer y testun.
- Os ydw i’n cael y cyfle i fentro a chael pethau’n anghywir.
- Os ydw i’n cael y cyfle i ddysgu oddi wrth pobl yn fy nosbarth ac adref a’i ddefnyddio yn fy ngwaith
- Os ydw i’n cael y cyfle i weithio ar fy mhen fy hun ac weithiau mewn grwpiau. Rwy’n hoffi’r ddau ffordd o weithio.
- Os ydw i’n cael gweithio ar gyflymder fy hun ac nad yw pethau’n rhy anodd ac nad ydynt yn rhy rhwydd.

MAE ATHRO DA YN UN SY’N...

REFERENCES/RESOURCES

Enrichment Activities for More Able and Talented Learners

A set of resources and ideas for targeting / challenging more able and talented pupils.

[Repository - Hwb \(gov.wales\)](#)

[More able and talented thematic survey report \(gov.wales\)](#)

[meeting-the-challenge-quality-standards-in-education-for-more-able-and-talented-pupils_0.pdf \(gov.wales\)](#)

Smith, C. (2005). *Teaching gifted and talented pupils in the primary school: A practical guide*. SAGE Publications Ltd, <https://sk-sagepub-com.ezproxy.uwtsd.ac.uk/books/teaching-gifted-and-talented-pupils-in-the-primary-school/n2.xml>

Tunnicliffe, C. (2010). Defining able, gifted and talented. In *Teaching able, gifted and talented children: Strategies, activities and resources* (pp. 15-28). SAGE Publications Ltd, <https://sk-sagepub-com.ezproxy.uwtsd.ac.uk/books/teaching-able-gifted-and-talented-children/n2.xml>